

คำถามที่มีคำตอบ

กรณีกำหนดวันอีดิลฟิตรี และ อีดิลอัฎฮา

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله وحده ، والصلاة والسلام على من لا نبي بعده وبعد :

ในเรื่องการกำหนดวันตรุษอีดิลฟิตรีและอีดิลอัฎฮา มักมีคำถามอยู่ตลอดเวลาเมื่อใกล้วันอีดิทั้งสอง เช่น

1. เกณฑ์กำหนดวันอีดิ หลักการศาสนากำหนดไว้อย่างไร ?
 2. จุฬาราชมนตรีมีอำนาจหน้าที่ประกาศวันสำคัญทางศาสนาหรือไม่ ?
 3. เมื่อจุฬาราชมนตรีประกาศจำเป็นต้องปฏิบัติตามหรือไม่ ?
 4. จะออกอีดิตามการประกาศของซาอูดิอาราเบียได้หรือไม่ ?
 5. อีดิลฟิตรีตามจุฬาราชมนตรี แต่อีดิลอัฎฮาต้องตามมักกะห์ใช่หรือไม่ ?
- เพราะ . . .
- อีดิอัฎฮาเกี่ยวกับวันอารอฟะห์และวันอารอฟะห์หมีที่เดียวที่มักกะห์เท่านั้น
 - วันอารอฟะห์หมีสิ้นสุดให้ถือศีลอด หากไม่ตามมักกะห์การถือศีลอดอาจไม่ตรงกับวันอารอฟะห์ที่มักกะห์และอาจตรงกับวันอีดิที่มักกะห์ ซึ่งศาสนาห้ามถือศีลอดในวันอีดิ ดังนั้น การถือศีลอดของคนที่อยู่ในประเทศไทยในวันอารอฟะห์ซึ่งตรงกับวันอีดิลอัฎฮาที่มักกะห์ ย่อมเป็นการกระทำที่ผิดต่อหลักการศาสนาที่ห้ามมิให้ถือศีลอดในวันอีดิ
 - วันอารอฟะห์คือวันที่มุสลิมผู้ทำฮัจญ์วุกูฟ (พัก) อยู่ที่ทุ่งอารอฟะห์ ซึ่งตรงกับวันที่ 9 ชุลฮิจยะห์ และวันถัดมาก็ต้องเป็นวันอีดิลอัฎฮาคือตรงกับวันที่ 10 ชุลฮิจยะห์ ดังนั้น เมื่อมักกะห์กำหนดวันอารอฟะห์หรือวันวุกูฟ ก็ต้องกำหนดวันอีดิลอัฎฮาด้วย ซึ่งจำเป็นที่มุสลิมทั่วโลกต้องถือตามมักกะห์
 - วันอารอฟะห์เป็นวันที่เกี่ยวเนื่องกับสถานที่เฉพาะที่มีชื่อว่า “ อะรอฟาต ” ซึ่งมีเพียงแห่งเดียวและวันเดียวเท่านั้นในโลกนี้ และวันอารอฟะห์ยังเกี่ยวเนื่องกับกิจการชุมนุมกันของบรรดาฮัจญะจ ซึ่งเสมือนกับเป็นตัวแทนของประชาชนทั่วทุกมุมโลก ณ ทุ่งอะรอฟาต
 - การปฏิบัติตามมักกะห์จะนำไปสู่ความเป็นเอกภาพของมุสลิม ซึ่งเป็นหลักสำคัญในศาสนาอิสลาม

ต่อประเด็นคำถามเหล่านี้ ผู้เขียนขอเรียนว่า

ประเด็นที่หนึ่ง “ เกณฑ์กำหนดวันอีด หลักการศาสนากำหนดไว้อย่างไร ? ”

มีตัวบทชัดเจนจากอัลหะดีษในเรื่องการเข้ารอมฎอนและออกรอมฎอน (วันอีดิลฟิตรี) ว่า ให้มีการดูเดือน (จันทร์เสี้ยว) ทั้งเวลาเช้าและเวลาออกรอมฎอน ดังหะดีษ ศอเียะหีในบุคอรีและมุสลิม ท่านนบี ศอลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม กล่าวความว่า

صُومُوا لِرُؤْيَيْهِ وَأَفْطِرُوا لِرُؤْيَيْهِ فَإِنْ غُبِيَ عَلَيْكُمْ فَأَكْمِلُوا عِدَّةَ شَعْبَانَ ثَلَاثِينَ

“ ท่านทั้งหลายจงถือศีลอดเมื่อเห็นจันทร์เสี้ยว และจงเลิกถือศีลอดเมื่อเห็นจันทร์เสี้ยว ดังนั้นหากพวกท่านมีอาจเห็นมันได้ ก็ให้พวกท่านทำให้จำนวนชะอฺบานเป็นสามสิบอย่างสมบูรณ์ ”

จากหลักฐานดังกล่าวชี้ชัดว่า การเข้าและออกเดือนรอมฎอนมี 2 ทาง คือ

1. เห็นเดือนจันทร์เสี้ยว ในวันที่ 29 ค่ำลงของเดือนชะอฺบาน รุ่งขึ้นต้องเป็นวันที่ 1 รอมฎอน
2. หากไม่เห็นเดือนจันทร์เสี้ยวในวันดังกล่าว ก็ให้ นับเดือนชะอฺบานเป็น 30 วัน หมายความว่า วันรุ่งขึ้นต้องเป็นวันที่ 30 ชะอฺบาน และวันถัดไปจึงเป็นวันที่ 1 รอมฎอน สำหรับการออกรอมฎอนหรือวันอีดิลฟิตรีก็เช่นกัน ให้มีการดูเดือนจันทร์เสี้ยวในวันที่ 29 ค่ำลงของรอมฎอน หากเห็นเดือนจันทร์เสี้ยว วันรุ่งขึ้นก็เป็นวันอีดิลฟิตรี คือวันที่ 1 ของเดือนเซาวาล แปลว่าเดือนรอมฎอนนี้มี 29 วัน หากไม่เห็นเดือนจันทร์เสี้ยว ก็ให้รอมฎอนเป็น 30 วัน และถัดจากวันนี้ก็เป็นวันที่ 1 เซาวาล คือวันอีดิลฟิตรีนั่นเอง

หลักการนี้นักวิชาการส่วนใหญ่โดยเฉพาะมัซฮับทั้งสี่ก็มีแนวคิดเช่นนี้ บางนักวิชาการลงความเป็นว่าเป็นมติปวงปราชญ์ (อิจมาอฺ)

ประเด็นที่สอง “ การกำหนดวันอีดิลอัฎฮาใช้หลักการอะไร ? ”

หลักการกำหนดวันอีดิลอัฎฮา ก็ใช้หลักการดูเดือนจันทร์เสี้ยวเช่นเดียวกัน แม้ไม่มีตัวบทชัดเจน แต่ใช้หลักเปรียบเทียบ (กียาส) กับกรณีของอีดิลฟิตรี โดยเฉพาะที่อิหม่ามชาฟีอีได้แถลงเรื่องนี้ในหนังสือของท่านชื่อ “ อัลอุมม ” เล่มที่ 1 หน้า 264 ความว่า

والشهادة في هلال ذى الحجة ليستدل على يوم عرفة ويوم العيد وأيام منى كهى في الفطر لا تختلف في شئ ...

“ และการเป็นพยาน (ในการเห็นเดือน) ในเดือนฮิลฮิจยะห์ เพื่อบ่งชี้ถึงวันอะรอฟะห์ วันอีดและวันต่าง ๆ ของมินานั้น ก็เช่นเดียวกับการเป็นพยานในอีดิลฟิตรี ไม่มีความแตกต่างใด ๆ เลย ” หมายความว่า การกำหนดวันอีดิลอัฎฮาใช้หลักการดูเดือนจันทร์เสี้ยวเหมือนกัน กล่าวคือ ต้องหาวันที่หนึ่งของเดือนฮิลฮิจยะห์ก่อน โดยดูเดือนในวันที่ 29 ค่ำ

ลงของเดือนชุลเกาะฮะดะห์ หากเห็นเดือนก็ให้วันรุ่งขึ้นเป็นวันที่ 1 ของเดือนชุลฮิจยะห์ หากไม่เห็นเดือนก็ให้นับเดือนชุลเกาะฮะดะห์เป็น 30 วัน แล้ววันถัดไปก็เป็นวันที่ 1 เดือนชุลฮิจยะห์ เมื่อได้วันที่หนึ่งแล้วก็ให้นับไปถึงวันที่ 9 เป็นวันอารอฟะห์และวันที่ 10 เป็นวันอีดิลอัฎฮา และอีกสามวันต่อมาคือ วันที่ 11, 12, 13 เป็นวันตัชริก

ประเด็นที่สาม “ เมื่อการประกาศวันอีดที่มักกะห์ต่างกับการประกาศในเมืองไทย มุสลิมที่อยู่ในประเทศไทยควรปฏิบัติตามใครจึงจะสอดคล้องกับหลักการอิสลาม ? ”

ปัญหานี้ใครขอคำพิพากษาของอุละมาอ์ (นักวิชาการ) ร่วมสมัยคือ ท่านแซค อับดุลอะซีซ บินอับดุลเลาะห์บินบาซ อดีตประธานสถานนักวิชาการชาอูฮ์ ที่ท่านตอบไว้ดังนี้

الصوم مع الدولة التي تقيم فيها

السؤال : إذا ثبت دخول شهر رمضان في إحدى الدول الإسلامية كالمملكة العربية السعودية وأعلن ذلك ولكنه في الدولة التي أقيم بها لم يعلن عن دخول شهر رمضان فما الحكم هل نصوم بمجرد ثبوته في المملكة أم نفطر معهم ونصوم معهم متى ما أعلنوا دخول شهر رمضان وكذلك بالنسبة لدخول شهر شوال أي يوم العيد ما الحكم إذا اختلف الأمر في الدولتين وجزاكم الله عنا وعن المسلمين خير الجزاء ,

الجواب : على المسلم أن يصوم مع الدولة التي هو فيها ويفطر معها لقول النبي صلى الله عليه وسلم : الصوم يوم تصومون والفطريوم تفطرون وأضحى يوم تضحون . وبالله التوفيق .

ให้ถือศีลอดพร้อมกับประเทศที่ท่านพำนักอยู่

ถาม เมื่อปรากฏการเข้าเดือนรอมฎอนในประเทศอิสลามประเทศใดประเทศหนึ่ง เช่น ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบียและได้ประกาศการเข้าสู่เดือนรอมฎอนแล้ว แต่ในประเทศที่ข้าพเจ้าพำนักอยู่ ยังไม่ประกาศเข้าเดือนรอมฎอน จะมีสุกั่มอย่างไร ? พวกเราจะถือศีลอดได้หรือไม่ ? โดยอาศัยเพียงการเข้าสู่เดือนรอมฎอนของซาอุดีอาระเบีย หรือพวกเราจะยังไม่ถือศีลอดพร้อมกับเขาเหล่านั้น (คนในประเทศที่ข้าพเจ้าพำนักอยู่) และพวกเราจะถือศีลอดพร้อมพวกเขาเมื่อพวกเขาประกาศเข้าเดือนรอมฎอน และก็เช่นเดียวกันกับการเข้าสู่เดือนเซาวาลหมายถึงวันอีดิลฟิตรี สุกั่มจะว่าอย่างไร ? เมื่อมีความแตกต่างกันในสองประเทศ และขออัลเลาะห์ทรงโปรดตอบแทนความดีแก่ท่านแทนพวกเราและพี่น้องมุสลิมทุกคน

ตอบ มุสลิมจำเป็นจะต้องถือศีลอดพร้อมกับประเทศที่ตนพำนักอยู่ และให้เลิกจากการถือศีลอดพร้อมกับประเทศที่ตนพำนักอยู่เช่นกัน เพราะท่านนบี ศอลลัลลอฮุอลัยฮิวะซัลลัมกล่าวว่า

“ การถือศีลอดคือ วันที่พวกท่านถือศีลอดกัน และการเลิกถือศีลอด (ฟิตรี) ก็คือ วันที่พวกท่านออกจากการถือศีลอดกัน และฮัจญ์ ก็คือ วันที่พวกท่านเชือดสัตว์ (อุฏฮียะห์) กัน ”

และมีคำพิพากษาของสภาอุมมาฮ์เพื่อการวิจัยทางวิชาการและการตอบปัญหา ของ ประเทศซาอุดีอาระเบีย เลขพิตวาลำดับที่ 388 มีดังนี้คือ

س : مارأي الإسلام في اختلاف أعياد المسلمين الدينية عيد الفطر وعيد الأضحى علماً بأن ذلك يؤدي إلى صوم يوم يحرم صيامه يوم عيد الفطر أو الإفطار في يوم يجب صومه؟ نرجو جواباً شافياً في هذه المسألة الخطيرة يكون حجة عند الله، وإذا كان ذلك الاختلاف محتمل حدوثه في يومين فإنه ليحتمل في ثلاثة أيام، وإذا كان الإسلام يرفض ذلك الاختلاف؛ فما الطريق الصحيح لتوحيد أعياد المسلمين؟

ج : اتفق العلماء على أن مطالع الأهلة مختلفة وأن ذلك مما علم بالضرورة حساً وعقلاً، ولكنهم اختلفوا في اعتبار ذلك في بدء صوم رمضان ونهايته، وعدم اعتباره على قولين: فمن أئمة الفقهاء من رأى اعتبار اختلاف المطالع في بدء صوم رمضان ونهايته. ومنهم من لم ير اعتباره في ذلك. واستدل كل فريق بأدلة من الكتاب والسنة والقياس ، وربما استدل الفريقان بالنص الواحد كاشتراكهما في الاستدلال بقوله تعالى: {فمن شهد منكم الشهر فليصمه} ، وقوله تعالى: {يسألونك عن الأهلة قل هي مواقيت للناس} ، وبقول النبي r: «صوموا لرؤيته وأفطروا لرؤيته» الحديث، وذلك لاختلاف الفهم في النصوص وسلوك كل من الفريقين طريقاً في الاستدلال بها وبالجملة فموضوع الاستفتاء في المسائل النظرية التي للاجتهاد فيها مجال، ولهذا اختلف فيه الفقهاء قديماً وحديثاً، ولا حرج على أهل أي بلد إذا لم يروا الهلال ليلة الثلاثين أن يأخذوا برؤيته في غير مطلعهم متى ثبت ذلك لديهم، فإذا اختلفوا فيما بينهم أخذوا بحكم الحاكم في دولتهم؛ إن كان الحاكم مسلماً، فإن حكمه بأحد القولين يرفع الخلاف، ويلزم الأمة العمل به، وإن لم يكن مسلماً أخذوا بحكم مجلس المركز الإسلامي في بلادهم؛ محافظة على الوحدة في صومهم رمضان وصلاتهم العيد في بلادهم.

وبالله التوفيق وصلى الله على نبينا محمد وآله وصحبه وسلم .

اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء

ถาม หลักการอิสลามว่าอย่างไร ? กรณีที่วันอีตทางศาสนาของบรรดามุสลิม ทั้งอีดิลฟิตรีและอีดิลอัฎฮาไม่ตรงกัน เป็นที่ทราบกันว่า ความแตกต่างกันนั้นนำไปสู่การถือศีลอดในวันที่ห้ามถือศีลอดคือวันอีดิลฟิตรี หรือไม่ถือศีลอด (ออกอีต) ในวันที่จำเป็นต้องถือศีลอด โปรดกรุณาตอบปัญหาสำคัญนี้อย่างไรข้อสงสัย อันจะเป็นหลักฐาน ณ อัลเลาะห์ และเมื่อความไม่ตรงกันนี้เป็นผลให้เกิดวันอีตสองวัน และสามวัน ซึ่งถือเป็นการขัดแย้งที่อิสลามปฏิเสธ ดังนั้น ทางออกที่ถูกต้องเพื่อความเป็นเอกภาพวันอีตของมุสลิมควรเป็นอย่างไร ?

ตอบ บรรดาอุละมาอ (นักวิชาการศาสนา) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า เดือนนั้นย่อมแตกต่างกัน (ในเวลาและสถานที่ขึ้นและตก) เรื่องนี้เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปที่ไม่อาจปฏิเสธได้ทั้งทางข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและทางสติปัญญา แต่ความแตกต่างของเดือนนั้นจะนำมาพิจารณาการเริ่มต้นถือศีลอดรอมฎอนและสิ้นสุดรอมฎอน (ที่ต้องต่างกันด้วย) หรือจะไม่นำมาพิจารณา ต่อปัญหานี้อุละมาอมีความเห็นสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งบอกว่าให้พิจารณาความแตกต่างของเดือนในการเริ่มต้นและสิ้นสุดรอมฎอน และอีกฝ่ายหนึ่งบอกว่าไม่นำเรื่องความแตกต่างนั้นมาเป็นข้อพิจารณา ในแต่ละฝ่ายก็มีหลักฐานสนับสนุนทั้งจากอัลกุรอาน ซุนนะห์ และกียาส (การเปรียบเทียบ) บางครั้งทั้งสองฝ่ายก็ใช้หลักฐานเดียวกัน เช่น ทั้งคู่อ้างหลักฐานจากอัลกุรอานที่ว่า (ดังนั้น ผู้ใดประจักษ์เดือน (รอมฎอน) ก็จงถือศีลอดเดือนนั้นเถิด) และคำตรัสของอัลเลาะห์ที่ว่า (พวกนั้นจะโต้ถามเจ้า โอ้มุฮัมมัด ถึงจันทร์เสี้ยว เจ้าจงตอบเถอะว่า มันคือมาตรการสำหรับมนุษย์และการทำฮัจญ์) และหะดีษนบี (“ พวกท่านทั้งหลายจงถือศีลอดเมื่อเห็นจันทร์เสี้ยว และจงออกจากการถือศีลอดเมื่อเห็นจันทร์เสี้ยว ” อัลหะดีษ) การเช่นนั้น เพราะมีความแตกต่างกันในเรื่องการพิจารณาหลักฐานและเรื่องแนวทางวิธีการตีความหลักฐานของทั้งสองฝ่าย โดยรวมแล้วเป็นเรื่องการตอบปัญหาในประเด็นที่สามารถวินิจฉัย (อิจติฮาด) ได้ โดยเหตุนี้กฎหมายอิสลาม (ฟุคอฮาอ) ทั้งอดีตและปัจจุบัน จึงมีความเห็นที่ต่างกัน และไม่มีปัญหาใด ๆ ที่คนในประเทศหนึ่งประเทศใดเมื่อพวกเขาไม่เห็นเดือนในคืนที่สามสิบ ที่จะยึดเอาการเห็นเดือนในประเทศที่มีการขึ้นของเดือนต่างกับพวกเขาเมื่อปรากฏการดังกล่าว ณ พวกเขา แล้วหากพวกเขายังมีข้อขัดแย้งกันอีก (ในเรื่องการถือตามประเทศอื่น) ก็ให้ยึดการชี้ขาดของฮากิม (ผู้ชี้ขาดในเรื่องเดือน) ในประเทศของพวกเขาเสียหากฮากิมนั้นเป็นมุสลิม ซึ่งฮากิมย่อมตัดสินเอาข้างฝ่ายหนึ่งในสองฝ่าย อันถือได้ว่าการขัดแย้งก็ต้องเป็นอันยุติและประชาชนต้องถือปฏิบัติตามการชี้ขาดนั้น แต่ถ้าหากฮากิมผู้มีหน้าที่ชี้ขาดมิใช่เป็นมุสลิม ก็ให้ยึดเอาการชี้ขาดขององค์กรกลางศาสนาอิสลามในประเทศของพวกเขา ทั้งนี้เพื่อรักษาไว้ซึ่งความมีเอกภาพในประเทศของพวกเขาในเรื่องการถือศีลอดและการละหมาดอีตของพวกเขา

ขออัลเลาะห์โปรดเห็นชอบด้วย และทรงโปรดประสิทธิพรและความสันติแก่ศาสนาดำรงเราคือมุฮัมมัด แก้วศัญญาตและสาวกของท่านด้วยเถิด

ประเด็นที่สี่ : การกำหนดวันเข้าและออกรอมฎอน (วันอีดิลฟิตรี) สามารถตามคำประกาศของจุฬาราชมนตรีได้ แต่เรื่องกำหนดวันอีดิลอัฎฮา ต้องถือการประกาศของมกกะห์ ซาอุดีอาระเบีย เพราะเกี่ยวเนื่องด้วยเรื่องวันอารอฟะห์ที่สุญญาต้องพำนัก ณ ทูงอะรอฟาต ซึ่งมีอยู่ที่มีกกะห์ที่เดียวในโลก และรวมถึงการถือศีลอดวันอะรอฟะห์ที่ไม่ตรงกับวันอะรอฟะห์ของมกกะห์ด้วยอาจผิดหลักการศาสนา ?

ในประเด็นนี้ ขอนำคำตอบของกอฎี (ผู้พิพากษาศาสนา) ศาลมกกะห์มาตอบแทน คือ

فتاوى

إختلاف المطالع

د. هاني بن عبدالله الجبير

قاضي بمحكمة مكة المكرمة

22/6/1424 هجرية

السؤال

السلام عليكم

السؤال عن إختلاف المطالع في شهر ذي الحجة هل يجوز بمعنى أن يكون اليوم عيد في معظم الدول وفي دول أخرى يكون عندهم صوم يوم عرفة كما حدث في باكستان وموريتانيا وهل يوم عرفة لا يرتبط بالمكان أي وقوف الحجيج في صعيد عرفات وهل يحصل للمسلم في مثل هذه البلاد أجر صوم يوم عرفة ؟ وإن كان يوافق العيد في السعودية أفتونا أثابكم الله .

الجواب

وعليكم السلام ورحمة الله وبركاته وبعد :

فإذا كان المسلم في بلد يعمل الرؤية الشرعية ويعتمدها طريقا لإثبات التاريخ فإن المسلم فيه يعمل بمقتضى ما أثبتته المختصون عنده , ويصوم عرفة يوم التاسع ولو كان يوافق في مكة اليوم الثامن أو العاشر , أما في المناسك فإنه يعمل بالرؤية حسب ثبوتها في مكة , عن أبي هريرة رضي الله عنه أن النبي صلى الله عليه وسلم قال : الصوم يوم تصومون والفطر يوم تفطرون والأضحى يوم تضحون . رواه الترمذي (697) وابن داود (2324) وابن ماجه (1660) ومثله عن عائشة رضي الله عنها عند الترمذي (802) وصححه الألباني في السلسلة برقم (224) والله الموفق والهادي .

การตอบปัญหา

เรื่อง

ตอบโดย

ตอบเมื่อ

ความต่างของการขึ้นของจันทร์เสี้ยว

ดร.ฮานีย์ บินอับดุลเลาะห์ อัลญบัยร์

ผู้พิพากษาศาลมักกะห์ อัลมุกรรมมะห์

22/6/1424 ฮ.ศ.

คำถาม

السلام عليكم

ถามถึงเรื่องความแตกต่างกันของมัตละฮ์ (เวลาขึ้นของดวงจันทร์ที่แตกต่างกันในประเทศต่าง ๆ) ในเดือนซุลฮิจญะห์ว่า จะอนุญาตหรือไม่ - ในความหมายที่ว่า - หลายประเทศส่วนใหญ่วันนี้เป็นวันอีด และยังมีอีกหลายประเทศที่พวกเขากำลังถือศีลอดในวันอะรอฟะห์ ดังที่เกิดขึ้นในปากีสถาน และมอริตาเนีย และวันอะรอฟะห์จะไม่ผูกพันกับสถานที่ ที่ผู้ประกอบพิธีฮัจญ์ ไปกุฎฟ (ร่วมพำนักร่วม) ณ ที่กว้างอะรอฟะห์ไหม? และมุสลิมในประเทศเหล่านี้ จะได้รับผลบุญของการถือศีลอดในวันอะรอฟะห์หรือไม่ ? และถ้าหากการถือศีลอดของพวกเขาไปตรงกับวันอีดในชาอูดีอาระเบียจะว่าอย่างไร ? โปรดตอบพวกเราด้วย ขออัลเลาะห์ตอบแทนผลบุญให้แก่ทุกท่าน

คำตอบ

وعليكم السلام ورحمة الله وبركاته

ถ้าหากมุสลิมอยู่ในประเทศที่ปฏิบัติตามการเห็นดวงจันทร์ตามหลักศาสนา และยึดหลักการเห็นดวงจันทร์เป็นแนวทางเพื่อกำหนดวันเดือนปี ให้มุสลิมในประเทศนั้นปฏิบัติตามที่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงออกประกาศ และถือศีลอดวันอะรอฟะห์ในวันที่เก่า (ในประเทศของตน) ถึงแม้จะตรงกับวันที่แปดหรือวันที่สิบในมัทกะห์ก็ตาม ส่วนการประกอบพิธีฮัจญ์ ให้ปฏิบัติตามการเห็นดวงจันทร์ ที่ประกาศในมัทกะห์

เล่าจากอะบีฮุร็อยเราะห์ (ร.ด.) ว่าท่านนบี ศอลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม ได้กล่าวว่า

" اَلصَّوْمُ يَوْمَ تَصُومُونَ ، وَالْفِطْرُ يَوْمَ تُفْطِرُونَ ، وَالْأَضْحَى يَوْمَ تُضْحُونَ "

“ การถือศีลอด ให้ถือในวันที่พวกท่านถือศีลอด และการเลิกถือศีลอดให้เลิกถือ ในวันที่พวกท่านเลิกถือศีลอด และการเชือดสัตว์ (วันอีดิลอัฎฮา) ให้เชือดในวันที่พวกท่านเชือดสัตว์ ” รายงานโดยติรมีซี(697), อะบูดาอูด(2324) และอิบนุมาญะฮ์ (1660)

และมีหะดีษคล้ายกันนี้ จากพระนางอาอิชะห์ รอฎียัลลอฮุอันฮา ในบันทึกของติรมีซี (802) ซึ่งอัลบานีย์ รับรองว่าซอเฮียห์ ในซัลชะละห์ (224) และอัลเลาะห์พระผู้ทรงประทานความสำเร็จและเป็นองค์ชี้ทางนำ

ประเด็นที่ห้า : จุฬาราชมนตรีมีอำนาจหน้าที่ประกาศวันอีดหรือไม่ ? และคำประกาศของจุฬาราชมนตรีจำเป็นต้องปฏิบัติตามหรือไม่ ?

ในหลักทางกฎหมายจุฬาราชมนตรีเป็นประมุขฝ่ายศาสนาอิสลามในประเทศไทย โดยมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 บัญญัติว่า

“ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจุฬาราชมนตรีคนหนึ่ง เพื่อเป็นผู้นำกิจการศาสนาอิสลามในประเทศไทย ”

และอำนาจหน้าที่ในเรื่องการประกาศวันสำคัญทางศาสนานั้น ได้ตราเป็นการเฉพาะในมาตรา 8 (3) ว่า “ ออกประกาศแจ้งผลการดูดวงจันทร์ เพื่อกำหนดวันสำคัญทางศาสนา ”

ในทางศาสนาจุฬาราชมนตรีใช้อำนาจในฐานะผู้นำกิจการศาสนาอิสลาม ซึ่งที่มาของจุฬาราชมนตรีนั้น ได้มาจากการคัดเลือกของกรรมการอิสลามประจำจังหวัดทั่วประเทศซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่เรียกว่า “ อะห์ลุลหัล วัลอักดี ” และกรรมการอิสลามประจำจังหวัดก็ได้รับการคัดเลือกจากบรรดาอิหม่ามทั่วประเทศ แสดงว่าจุฬาราชมนตรีได้รับเลือกมาจากคนทั่วประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม จึงถือได้ว่าจุฬาราชมนตรีเป็นผู้นำตามหลักการศาสนาอิสลาม และจุฬาราชมนตรีท่านปัจจุบันคือ อาจารย์อาศิส พิทักษ์คุมพล ได้รับการสถาปนาเป็น “ ฮากิม ” ในประเทศไทยในวันที่จุฬาราชมนตรีท่านนี้ได้รับการคัดเลือก เมื่อจุฬาราชมนตรีเป็นฮากิม ในทางนิติศาสตร์อิสลามมีทฤษฎีว่า

حكم الحاكم يرفع الخلاف

“ การตัดสินของฮากิมนั้น การคิลาฟต้องยุติ ”

และคำว่า “ เป็นผู้นำกิจการศาสนาอิสลาม ” ก็ตรงกับคำว่า “ วะลียุลอัมร์ ”

หลักการว่าด้วยให้ตามผู้นำมีทั้งอัลกุรอานและสุนนะห์ รวมทั้งอุละมาอ์ทั้งอดีตและปัจจุบัน ในอัลกุรอานอัลเลาะห์ตรัสไว้ว่า

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ

“ โอ้ผู้ศรัทธาทั้งหลาย พวกเจ้าจงปฏิบัติตามอัลเลาะห์ และจงปฏิบัติตามศาสนทูต และผู้นำกิจการในหมู่พวกเจ้า ” (4/59)

สำหรับสุนนะห์นบี ศอลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม นั้น ท่านศาสดาได้กล่าวไว้จำนวนมาก ส่วนหนึ่งคือ

عن ابن عمر عن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : على المرء المسلم السمع والطاعة فيما أحب وأكره . متفق عليه

ความจากอิบนิอุมัร จากศาสนทูตแห่งอัลเลาะห์ ศอลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม กล่าวว่า “ จำเป็นบนมุสลิมทุกคนต้องเชื่อฟัง ปฏิบัติตาม (ผู้นำ) ทั้งในสิ่งที่ชอบ และไม่ชอบ ” บุคอรีและมุสลิม

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: من أطاعني فقد أطاع الله ومن عصاني فقد عصى الله ومن يطع الأمير فقد أطاعني ومن يعص الأَمير فقد عصاني . متفق عليه

ความจากอะบิฮุร็อยเราะห์ รอฎียัลลอฮุอันฮุ ว่า ท่านศาสนทูตแห่งอัลเลาะห์ ศอลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม กล่าวว่า “ ผู้ใดปฏิบัติตามฉัน ผู้นั้นปฏิบัติตามอัลเลาะห์ และผู้ใดทรยศต่อฉัน ผู้นั้นทรยศต่ออัลเลาะห์ และผู้ใดปฏิบัติตามผู้นำ เท่ากับเขาปฏิบัติตามฉัน และผู้ใดทรยศต่อผู้นำ ผู้นั้นทรยศต่อฉัน ” บุคอรีและมุสลิม

การเชื่อฟังปฏิบัติตามอัลเลาะห์และศาสนทูตนั้น เป็นคำสั่งที่ไม่มีข้อแม้ แปลว่า ต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามในทุกกรณี แต่การเชื่อฟังผู้นำนั้น มีเงื่อนไขว่า สิ่งที่ผู้นำใช้หรือห้ามนั้น ต้องไม่เป็นการที่ผิดต่อหลักการศาสนา เพราะท่านนบี ศอลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม กล่าวว่า

لا طاعة لمخلوق في معصية الله

“ ไม่ต้องเชื่อฟังปฏิบัติตาม ในการใดที่เป็นการทำบาปต่ออัลเลาะห์ ”

ดังนั้น ในเรื่องการประกาศวันสำคัญทางศาสนาของผู้นำคือ จุฬาราชมนตรี มิใช่เป็นเรื่องที่ทำบาปหรือผิดหลักการศาสนาแต่เป็นเรื่องดีงาม จึงจำเป็นต้องปฏิบัติ ไม่ว่าจะสอดคล้องกับความชอบความชังของเราก็คงตาม

ท่านนบี ศอลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม กล่าวว่า

إنما الطاعة في المعروف

“ อันที่จริงการเชื่อฟังนั้น เฉพาะในเรื่องที่เป็นความดีเท่านั้น ”

وصلى الله على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه وسلم

